„Granice” w wychowaniu

Dzieci potrzebują odnaleźć w swoich rodzicach nie równoprawnych kolegów, ale dojrzałych i dorosłych ludzi.

P.Pellegrino

Jedną z podstawowych potrzeb dzieci jest znajomość zasad, które panują w danej społeczności (rodzinie, szkole). Ograniczenia dyktowane są względami bezpieczeństwa, potrzebą wyznaczania odpowiednich relacji międzyludzkich, koniecznością odróżnienia dobra od zła. Dzieci nie rodzą się ze znajomością tych zasad lecz poznają je dzięki osobom dorosłym w procesie wychowania.

Jednoznaczny, uporządkowany przekaz dotyczący norm ułatwia dzieciom zaakceptowanie ograniczeń, zapewnia poczucie bezpieczeństwa i jednocześnie daje szansę na odniesienie „sukcesu” w relacjach z innymi ludźmi. Poznanie granic innych osób ułatwia uświadomienie sobie własnych granic w różnych sferach tj. fizycznej, emocjonalnej, poznawczej czy duchowej. Dzięki określeniu własnych granic możliwe jest doświadczenie wolności i podjęcie odpowiedzialności za swoje życie.

Tak więc stawianie dziecku ograniczeń ma ogromne znaczenie nie tylko dla zachowania ładu i porządku w życiu rodzinnym, ale również dla rozwoju jego osobowości.

Nakładanie ograniczeń i pilnowanie ich przestrzegania jest zadaniem rodziców. Nie jest to łatwy obowiązek. Czynnikami, które mogą utrudniać jego realizację są między innymi:

- lęk przed reakcją emocjonalną dziecka wobec ograniczeń (złością, gniewem, poczuciem niesprawiedliwości, odrzucenia)
- brak rozeznania, świadomości, gdzie chcę daną granicę wyznaczyć, co tak naprawdę jest dla mnie ważne,
- lęk przed własną nieudolnością w konsekwentnej obronie wytyczonych granic, poczucie bezsilności.

Naturalnym jest, że dzieci często buntują się, próbują podważyć słuszność ustaleń rodzicielskich, ale kiedy zachowają się według ustalonych zasad, odczuwają dumę i ulgę, która wiąże się z realizacją obiektywnych wartości. Wymagania są potwierdzeniem miłości i troski rodzicielskiej, dowodem dla dzieci na to, ze są ważne, że komuś na nich zależy. Mottem rodziców mogą stać się słowa: Kocham cię i dlatego wymagam.

Niebezpieczeństwo stanowi brak zasad (chaos) lub zbyt sztywne i surowe ustalanie granic. Warto zaufać dziecku i wspólnie z nim ustalać zasady, które wprowadzą ład i spełnią oczekiwania rodziców, jak również zaspokoją potrzeby dziecka.

Pojawia się pytanie jak formułować wymagania, aby były czytelne i zachęcające dziecko do ich przestrzegania. Oto kilka wskazówek sformułowanych przez J. Sakowską:

Krok pierwszy: SŁOWA

- **Komunikat powinien dotyczyć zachowania dziecka**

Skoncentruj się na zachowaniu dziecka, a nie na postawie, uczuciach lub wartościach:

NIE	TAK
Zosiu, nie widzisz, że jestem zajęta?	Rozmawiam. Stukanie mi przeszkadza.

- **Bądź bezpośredni i konkretny**

Powiedz jasno i krótko, czego oczekujesz od dziecka oraz w razie potrzeby kiedy i jak ma wykonać zadanie:

NIE	TAK
Tylko nie wracaj zbyt późno!	Wróć na kolację o wpół do siódmej.

- **Dokładnie określaj konsekwencje**

NIE	TAK
Tylko nie jedź rowerem po ulicy, bo możesz wpaść pod samochód!	Rowerem możesz jeździć po chodniku lub na podwórku. W przeciwnym razie schowam go do garażu.

- **Mów stanowczo, ale nie podnoś głosu. Nie bądź szorstki.**

<u>Krok drugi: CZYNY</u>

Popieraj słowa działaniem

Twoje słowa są na tyle wiarygodne na ile potwierdzają je działania. Reaguj natychmiast, kiedy dziecko idzie się bawić, a nie wypełniło swoich obowiązków, np.

Nie ma zabawy, dopóki nie wyjdziesz z psem.

Lub

Jeśli po sobie nie posprzątasz, nie dostaniesz klocków prze trzy dni.

Bibliografia:

Czerwińska H. (2014), Szkoła dla Rodziców i Wychowawców w pigułce, Nowy Sącz, Ostoja

Faber A., Mazlish E.,(1992), Jak mówić, żeby dzieci nas słuchały, jak słuchać, żeby dzieci do nas mówiły?, Poznań, Media Rodzina

Sakowska J. (2010), Szkoła dla Rodziców i Wychowawców, cz. I, Warszawa, ORE

Sakowska J. (2016), Jak kochać i wymagać. Poradnik dla rodziców, Warszawa, ORE

oprac. Monika Niedziółka